

25 ✓

גבעת-חיים

עלון כנימי

הקיבוץ המאוחד

עלון מס. 1002

יום ר' כ"ב בסיוון תשל"ג
22 ביוני 1973

ק ל י ט ה

צריך יותר מאהבה

שכין אח לאח

לגשר

בין תהומות עבר

של שנים -

של מרווח.

צריך יותר מלהבה

להבעיר אש

אחר שהאש

כבחה

והאדמה שרופה.

צריך יותר מהקרבה

של מתנדב.

כל יום חולף

רופף

את הקרבה -

צריך כל הלב!

דוד יוסיפאר

משרד יהודי מבולגריה, כיום בישראל.

עם עמידה, העולה מרוסיה.

בשיתוף הלבו

שאלה: מאין את יודעת עברית? בהתחשב בזה שאת עולה חדשה את מדבר יפה. עמידה: קצת למדתי עוד בריגה. למרות זאת לא ידעתי יותר מעשרים מילים כאשר הגעתי לארץ. שני הורי היו בריגה מורים לעברית. בגיל חמש הלכתי לבגן ילדים שם דיברו עברית. אבל את זה שכחתי אחר כך. את חמשת החודשים הראשונים בארץ ביליתי באולפן לעברית אשר במלון "מיומר" לא רחוק מכאן ליד המושב מיכמורת, שם לא עבדנו ורק למדנו. כעת אני ממשיכה ללמוד פעם בשבוע בנחניה, בקורס למורים מקצועיים ושם אני לומדת במיוחד את המונחים המקצועיים, כי זה גם קורס למורים לכימיה. אני קוראת יום יום בעתון "אומר" ועדיין קצת קשה לי ויש מילים שאינני מבינה. לא ביקשתי מן המשק עזרה ללימוד השפה כי החלטתי ללמוד בעצמי. אני מרוצה מאד מכך שאני מוכרחה לדבר עברית עם כולם ובמשך כל היום כי מזה אני לומדת הרבה. רק עם הילדים אמשיך לדבר רוסית כדי שלא ישכחו את השפה. הילד הקטן כבר מתחיל לשכוח וכנראה אצטרך להשלים עם זה, כי הוא כבר לא מוכן לענות לי אלא בעברית.

ש: השפה שלך יחסית יפה ואפרסם את הראיון בעברית שלך בדיוק כפי שאה מדברת - כולם יבינו. איפה את עובדת וכיצד את מרגישה בעבודה?

ע: אני עובדת ב"לימח" בדיוק בעבודה אותה למדתי בחו"ל. העבודה היא מענינת מאד. היא גם נוחתה לי סיפוק. שאלתי את אשר גולן: אתה מוכן למסור לי כל הפרטים על התהליכים והמיושמים בהם עסקתם בעבר ב"לימח"? הוא ענה: בינהיים עוד לא. עד אשר תהיי חברה במשק. החשונה לא הייתה נעימה לי, אבל אין לי ברירה. אני לא בתוך החמונה על כל המרחש במפעל. אני מכירה רק את עבודתי. אינני יודעת מה בדיוק עושים חברי לעבודה. אבל אני מודה: אשר צדק. במקרה ואעזוב אולי את הקיבוץ ישנה סכנה שאמסור אולי דברים שאסור למסור אותם

למישהו אחר. אני עוסקת בציפוי מתכת בשיטה האלקטרוכימית. בחו"ל למדתי 8 שנים את המקצוע. קודם למדתי חמש שנים טכנולוגיה של עצים ואחר כך עוד שלוש שנים טכנולוגיה של אלקטרו-כימיה. כל הלימודים בריגה היו על חשבון הממשלה כי היתה לי סטיפנדיה על יסוד הצלחות במיבחנים. בשלוש השנים האחרונות היו הלימודים בערבים ובו בזמן עבדתי ביום באותו מקצוע.

ש: איך מרגישים הילדים שלך בקיבוץ?

ח: עם הילד הקטן היו לי בעיות בהתחלה. אולי אני בעצמי אשמה בכך. הוא כבר לא היה רגיל ללכת לגן הילדים. לא הסכים להפרד ממני. בחו"ל הוא התחנך אצל סכחא. באולפן במלון "מירומר" הוא אמנם הלך לגן הילדים, אבל שם הגן היה רק בין השעות 8.00 עד 13.00. עכשיו הוא מתחיל כבר להחגל כאן והמטפלות בגן מרוצות ממנו. אני מרוצה מאד מן הגננות והמטפלות ובכלל מן החינוך בגן הילדים. והעיקר, הילד מרגיש עכשיו טוב. עם הבן הגדול שלי, הוא בכיתה ח', מתחלה לא היו בעיות - הנה כרגע אני רואה שהוא מגיע לחדר שלי ותוכל לשאול אותו בעצמך.

(ובאמת אברהם, הבכור של עתידה, נכנס לחדר ומוכן לענות על שאלותי.)

אברהם: כן, אני מרגיש טוב כאן בקיבוץ. לפעמים לא הכל נראה לי. מה יש? אבל יש ילדים כאלה שחושבים אם עוד לא התרגלתי לכל ואם יש לי דעה אחרת - עלי לחזור לרוסיה - כך הם אומרים, אבל אני לא מסכים לזה - כן, אני לומד בכיתה ח' וזה רק בגלל השיטות בחוכניות הלימוד השונות ובגלל זה שאינני יכול לבדו לקרוא בספר עברי. אבל הבטיחו לי מורה ושיעורי עזר בחודשי הקיץ - הילדים בכיתה מתחסיים אלי יפה. אבל מחוץ לכיתה לא כולם. אין דבר, העיקר שיש לי כבר חברים טובים ואיתם אני תמיד ביחד. - רק מפריע לי שכאן כולם "פטריוטים מקומיים". למשל אומרים הילדים על רובה רוסי "קלשניקוב" שהוא פחות טוב מה"עוזי". אבל זה לא נכון. בכל העולם יודעים שהרובה הרוסי הכי טוב ורק כאן לא יודעים. או, למשל, אומרים לי שלא צריך כאן את השפה הרוסית. אבל אני חושב שזאת בכל זאת שפה חשובה וטוב שאני יודע רוסית. עדיין אני קורא ספרים רוסיים ויש לי ספרים ברוסית שבכלל לא קיימים בעברית - ובכלל לא הכל כאן רק טוב ומוחר לי גם לחשוב שמהו לא כל כך טוב כאן!

(אומר לאמא שלו ברוסית "לילה טוב" והולך לבית-הילדים לישון.)

עתידה: הוא מרגיש כאן טוב. לפי טבעו הוא קצת עצלן ונחוצה לו מסגרת מחייבת בלימודים וקצת יד חזקה. ואינני יודעת אם זה קיים בחינוך של הקיבוץ. המורים והמטפלות מרוצים ממנו בלימודים ובעבודה.

ש: איך את מרגישה חברתית. יש לך קשרים עם החברים כאן?

ח: עדיין קשה לי בחברה. אבל בזה אני אשמה בעצמי. במקום העבודה יש לי יחסים טובים מאד עם החברים. כולם רוצים את טובתי. אבל אני עדיין לא רגילה לחיי קיבוץ. פשוט הייתי רגילה בריגה לחיי עיר גדולה. העיר חסרה לי כאן. בעצם אינני יודעת בדיוק מדוע. אני לא מרגישה רע כאן. ואני יודעת שבעיר הכל יותר גרוע. - כאשר עליה ארצה לא חשבתי ללכת לקיבוץ. רק כאן כיוונו אותי לקיבוץ גם בגלל זה שלא מצאתי בעיר עבודה מקצועית מתאימה. אז החלטתי לנסות בקיבוץ. ראיתי בעיר את חינוך הילדים, ראיתי איך מסתובבים ילדים רבים בחבורות וזה מנוגד מאד להשקפתי. ואני יודעת שבקיבוץ החינוך טוב והילדים בהשגחה ומסור-דיים יפה. זאת היתה סיבה נוספת ללכת לקיבוץ. ואשר לקשרים החברתיים עוד מוקדם לדבר על זה. חברים הזמינו אותי לפגישות בערבים וביקרוני אצל אחדים וגם באים לבקר אצלי. ולמרות זאת עדיין אינני יודעת...

ש: איך את מסתדרת בדירה, עם הרהיטים, באספקה קטנה, עם התקציבים לבגדים ולנעליים ועם תקציבים אחרים של הקיבוץ?

ח: אין לי טענות לדירה ובכלל אין לי שום טענות. רק אינני מבינה עדיין כל מיני דברים. קיבלתי מהמשק מיטה, שולחן, כסאות וכוננית, אבל כל כסא שונה ועוד חסרים לי דברים רבים לחדר. באתי בלי כלום ועלי לקנות את הכל. המשק נחן לי 407 ל"י בשביל תקציבים לחצי שנה וזה כולל הכל וזה בדיוק כמו לחבר במשק, כל חבר מקבל באופן שווה וזה יפה. אבל כל החברים מסודרים ברהיטים למשל ועלי לשלם 90 ל"י בעד כסה נוסף. מנורה יפה כפי שראיתי אצל רבים, וגם כן רציתי לקנות אותה, עולה 200 ל"י. תכין אותי נכון: לא ביקשתי יותר כסף אבל יש הכדל להמשיך בתקציבים אלה כשכל הדירה כבר מסודרת או להתחיל הכל מהתחלה. האמת היא שאינני מבינה כיצד מסתדרים החברים עם התקציבים המצומצמים האלה. ועלי להודות שיש כאלה שמסתדרים יפה באופן יוצא מן הכלל. אני רואה בדירות של חברים רהיטים יקרים מאד וצעצועים רבים לילדים ואופניים ומצלמה, ופטיפון ומערכת "סטר-יאו" ורדיו משוכלל. וטלויזיה ועוד הרבה דברים יקרים ואני שואלת אותך: כל זה הם קנו רק מהתקציב הקטן שהקיבוץ נותן? אולי תוכל להסביר לי את זה? אל תכתוב שאינני מרוצה מן התקציבים כי אינני רוצה לקבל יותר מכל חבר אחר. אינני רוצה להיות יוצאת מן הכלל. אני מוכנה להסתפק בזה מה שנחננים לי.

כן עזרו לי יפה בכל מיני סידורים. סוניה, שמדברת רוסית, והיא כנראה מוועדת הקליטה ופדות תמיד דואגות לי ולא חסר לי דבר.

ש: האם הספקה כבר לראות מהם חיי תרבות בקיבוץ?

ח: התרשמתי מאד מלהקה "בת-שבע" אותה ראיתי בכיתה שרת. בריגה ראיתי הופעות בלס רבות אבל להקה "בת-שבע" עוברת על כולם. פעם אחרת היתה בכיתה שרת הופעה של להקת קיבוציות בשירה ובדיקוד ומזה מאד נהניתי ובשבילי המפליא בזה שאלה חברי קיבוצים שעובדים והשירה היא לא המקצוע שלהם ויחסית הרמה היתה גבוהה מאד. החוויה הכי גדולה בקיבוץ לא היתה לי בהופעות אלא בחגים ובמיוחד בסדר 'פסח'. התלהבתי נורא ובעיקר מזה שכולם שרים ביחד ושהכל היה כל כך עממי. בשבילי היתה זו חוויה בלתי נשכחת. הייתי רגילה בריגה לשמוע הרבה קונצרטים והם חסרים לי כאן. אבל למחרתיים רכשתי כרטיס ואסע לקונצרט הפילהרמונית בהיכל התרבות בחל-אניב. וגם נרשמתי להופעות מוסיקליות בקיסריה. כן, אני הייתי רגילה לראות תערוכות. הזדמן לי כבר פעמיים לבקר בתערוכות של תמונות ופסלים בעין-חוד והתרשמתי מהסגנונות המודרניים אותם בכלל לא רואים ברוסיה. יש כאן הרבה הופעות של תרבות וזה גורם

לי סיפוק רב. אבל לא היו כאן מסיבות ולא ראיתי פעילות תרבותית של המקום. האם רואים כאן רק הופעות של הצגות מחל-אביב והחברים בעצמם לא עושים דבר מה? במפעל "לימח" מתכוננים לאיזו מסיבה שתסיים את שנת העבודה אבל מחכים עם זה לשובו של אשר גולן (שנסע לדרום אמריקה, צרפת, גרמניה ועוד כמה ארצות למשך שלושה שבועות).

מכל מה שראיתי עד כה בישראל החרשתי הכי חזק מן המצעד של צה"ל לכבוד 25 שנות המדינה. כמעט בכיתי מהתרגשות. ואל תחשוב שברוסיה אין מצעדים צבאיים. אבל זה היה אחר, זה היה שלנו. - פעם אחרת התרגשתי מאד מאד מהעצרת של לוחמי הגיטאות לזכר המוני היהודים שנהרגו. אני מתרגשת נורא מדברים כאלה. - גם הערוכת הפרחים בחיפה ראיתי. נדמה לי שחברים צוחקים ממני על שאני נוסעת הרבה ורוצה לראות הרבה. שיצחקו... הם אינם מבינים שחיכיתי שנים רבות לכך להגיע ארצה. ועכשיו זה עודך מתוכי ואני מוכרחה לראות הכל בארץ. למשל: החפירות שראיתי במגידו כאשר נסעתי מעפולה לחיפה. הסבירו לי הכל וזה מרשים מאד. במקום עתיק כזה אני מרגישה עוד יותר את הקשר האישי שלי לעבר הרחוק של העם שלנו. ברוסיה, אנו היהודים מנותקים מכל זה.

(וכאן מתחילות השאלות על רוסיה וחשובותיה המענינות מאד של עתידה, אותן נפרסם בעלון הבא).

בתזכירות

ג י ר ס ל ש נ ת ו נ -

מזכירות הקיבוץ המאוחד חובעת מאתנו, במסגרת הגיוסים לשנתון, לגייס בהקדם את החברים - פנחס שלישמן, יגאל אלוש, שלמה בלאו ורבקה ווסרמן.

המזכירות סב מה שהבנים ילכו לשנתון רק בנובמבר מן הסיבות הבאות: א. עם יציאתו של דאובן ליכטנר ל"גלגל" אין אפשרות להוציא עתה את פנחס מן הפרדס. ב. צורת המטע הוא מצומצם מאד ביחס לצר-כים. יגאל אלוש הוא איש ההשקיה של המטע ואי אפשר להוציאו לפני תום העונה. ג. שלמה בלאו אחראי על שטחי המרעה ובהי-עדרו לא יהיה מי שישקה אותם ויטפל בהם בקיץ. ד. רבקה ווסרמן עובדת בפיקוח על הנזיקים בכותנה ואין לה עתה מחליפה.

בדרך כלל סבורה המזכירות כי הבנים צרי-כים לצאת לשנתון רק לאחר תקופה של עבו-דה והשתרשות בבית. מדיניות זו נקוטה בידינו כבר מספר שנים והיא הוכיחה את עצמה. רוב הבנים בהם מדובר עתה נמצאים בבית זמן קצר בלבד.

נ ס י ע ו ת מ י ו ח ד ו ת ל ח ו' ל

עקב פניית של חברים לנסיעות מיוחדות לחו"ל החליטה המזכירות לפני מספר חודשים להוסיף כרטיס לנסיעות לחו"ל. (ה-13 במספר) החל מחש"ד ולהעביר את כל נושא הנסיעות המיוח-דות לוועדה חו"ל ולמועצת החברים. פירוש הדבר שכל הנסיעות המיוחדות לחו"ל מסתדרות במסגרת 13 כרטיסים. וועדה חו"ל אינה מוכנה לקבל על עצמה את הטיפול בעניין, אלא מוכנה לעסוק רק בנסיעות הרגילות לחו"ל.

בגלל הצורך לתת חשוכה מהירה לחברים שפנו יובא הנושא להכרעה האסיפה הקרובה. חברים מתבקשים לראות באינפורמציה זו הכנה לאסיפה שתדון בנושא.

תגובות

הרהורים
על חג
הביכורים

בעקבו מאמרו של אוריאל נהרי על החג ביומן האחרון, אני רוצה להעיר:

א. קשה לי לקבל את העובדה שיש לנהרי העוז למחוח. ביקורת בצורה חריפה כזאת על הנהלת המטבח ועל עובדי חדר האוכל.

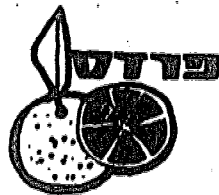
ב. למרות העומס הרב והאורחים הרבים שבילו אצלנו את החג, הצלחנו להתגבר על האירוח בצורה מניחה את הדעת, אף על פי שהמצב במטבח ובחדר האוכל מוכר היטב לכל החברים.

ג. לאחר טקס הבאת הביכורים (סיום החג) טבעי הדבר שנחזור למסלול הרגיל של יום חול. להפתעתנו הרבה נשארו כל האורחים שבאו לטקס (ואפילו יותר מאשר בערב החג) ונכנסו לחדר האוכל לארוחת הערב. עד כדי כך שנאלצנו לסגור שלוש פעמים את דלת חדר האוכל - דבר שלא זכור לנו זמן רב.

ד. לפי התפריט של אותו ערב והכמות שהוכנה לא היה שום מחסור באוכל. יתכן שהיינו מבי-נים חפריט אחר לו היינו יודעים את חזית האורחים מראש. על כל פנים, החברים שהיו מוכ-נים להיות תורנים במוצאי החג עמלו מעל כוחותיהם היות ולצערנו לא לקחנו בחשבון חוספת של תורנים (ושוב בגלל אותה מחשבה שבסיום החג יחזרו החיים למסלולם הרגיל).

ואם כבר מותחים ביקורת על חדר האוכל והמטבח, צריך קודם כל לראות מה הכוחות העומדים לרשותנו בסקטורים אלה. עם כל המאמצים של סידור העבודה והנהלת המטבח, מעט חברים מוכנים להושיט יד לעזרה למוסדות השירות. אני מקוה שבעקבות המאמר של נהרי ותשובתי שלי, תהיה יותר היענות מצד החברים לפניות סידור העבודה. נוסף לכך אנו מצפים להקלה עם סידור חדש של החגשה העצמית ושוב זה מותנה כמובן בכך באם החברים יהיו מוכנים לקבל על עצמם את ניהול וריכוז חדר האוכל והחגשה העצמית. עדיין אנו מחקשים באיזו הצורה, אם יש מתנדבים מביין החברים נשמח לקבלם.

רחל שולך

סיכום הקטיף בפרדס

עונת הקטיף הייתה השנה עונה קשה למדי. כמויות הפרי הגדולות וחוסר השליטה על מספר המחנדים גרמו לאיחור בסיום הקטיף לגבי התוכנית, אם כי בסופו של דבר גמרנו את הקטיף לא יותר מאוחר מכל יחד משקי האיזור.

סיכום היבול. סך הכל יכול שנקטף היה השנה כ-2285 טון לעומת 1928 טון בתשל"ו-2185 טון בשנת לשל"א, שהייתה שנת השיא בכל חולדות הפרדס בגבעת-חיים. לעומת זאת הייתה ירידה גדולה בכמות הפרי לייצוא, סך הכל - 1145 טון לעומת כ-1248 טון בשנת תשל"ב וכ-1144 טון בתשל"א. אולם המספרים הללו אינם נותנים הכל ויש לנתח את התוצאות בכל סוג וסוג בנפרד.

שמוסי. סך הכל היבול השנה היה 1117 טון לעומת 951 בשנה שעברה לייצוא הלך כ-610 טון לעומת 623 טון אשחקד, אולם אם ננכה מן הכמות הכוללת 208 טון פרי שנפגע בקרה נמצא שעל היתרה - אחוז הבררה לא שונה (32% השנה לעומת 34% אשחקד). בעד הפרי שנפגע בקרה יש פיצוי של 160 ל"י לטונה.

רושינגטון. נקטפו השנה 261 טון לעומת 226 טון אשחקד. לייצוא הלך 162 טון לעומת 151 טון אשחקד (עליה באחוז הבררה מ-33% ל-38%).

רולנסיה. זהו הזן שנפגע ביותר בטיבו השנה. היבול עלה מ-302 אשחקד ל-416 טון השנה. אולם אחוז הבררה עלה השנה מ-30 אחוזים ל-58 אחוזים. רק בייצוא ירדנו השנה ב-40 טון לעומת השנה שעברה. עיקר הנזק נבע מפגיעות ברד חמורות ומאיחור בגמר הקטיף.

אשכוליות. קטפנו השנה 269 טון לעומת כ-217 טון אשחקד. אולם בגידול זה עקב בעיות שיווק נשלחו 111 טון ישירות לחעשייה (אמנם במחיר מוכסח של סטנדרט - ייצוא), לפי יתרת הפרי שעברה מיון רגיל. אולם בסופו של דבר הייתה פגיעה רצינית בגלל המחיר הארצי לאשכוליות כלומר פגיעה בעקיפין גם בחמורה שלנו. אם נוריד כמות זו מהכמות הכללית נמצא שאחוז הבררה של יתרת הפרי הנו 27% כמו אשחקד.

לימוני. נקטפו כ-163 טון בערך כמו אשחקד. פרט לכ-20 טון שעליהם עדיין אין לנו תוצאות מיון. אחוז הבררה עלה ל-38% לעומת ל-35% אשחקד. גם הלימונים נפגעו בקרה, כ-15 טון נשרו מן העצים ולא נקטפו ועל כך מחנהל מו"מ על הפיצוי. כמו כן צפויים עוד כ-20 טון לעד 25 טון לימון קיץ, שאשחקד לא היו לנו בכלל.

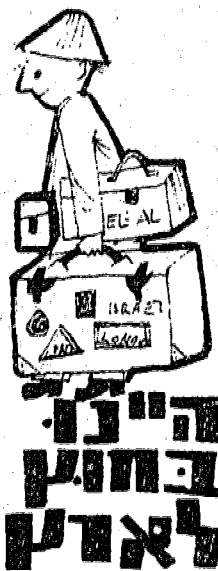
קלמנטינה. יחד עם הדנסי נקטפו השנה כ-60 טונות לעומת 72 טון אשחקד. פרי זה הולך כולו לשיווק המקומי. גם בסוג זה נפגענו על ידי הכפור ונשרו או לא נקטפו כמות המעורכת כ-15 טון קלמנטינות.

סודל

סיור בארה"ב

כשביקשני העורך להכין רשימה על הנסיעה לארה"ב נוכחתי עד מהרה כי בכתיב ועל ידיעה קצרה לא קל הדבר - לא כסיפור בעל פה בו הדברים שוטפים שזורים באסוציאציות... סיור של חייך בכל מקום וגם בארץ ענק זו הנו סיור מגביל, וההתרשמות, ככל שתהיה גדולה - שטחית, כטיפה בים גדול. הדברים גדולים ורבים פנים - ורק אל הנסה להכליל הכללות... בחרתי בדרך הקלה יותר ולקטתי מספר קטעים ממכתבים שכתבתי הביחה חוץ התרשמות.

"ניו-יורק. איני מסוגל לבטא במילים את מושג הגודל - אינך יכול לומר ענקי ואפילו בדגש חזק - אין המילים מבטאות דבר. חמיה אני איך ניתן לכלכל ריכוז ענק כזה של בני אדם, איך ניתן למלא את אלפי הצרכים הקטנים של בני אדם בחיי כרך ענק, דחוס, צפוף ומפוזר כזה... המושג של תחבורה - של תנועה ממקום למקום, הדברים היום יומיים ביותר - להגיע לחנות! (ליד כל-בו למשל), למכסח, לבית הספר, לרופא - בעיה לוגיסטית ממש בתודעת האנשים יום יום ובתיכנון מבצעי... היום טיילנו אלברט, אמיר ואני באיזור הפיננסי של מנהטן - הבורסה. אנשים לאין ספור עומדים שעות וצופים במערכות מספרים ואותיות הנבזקים במהירות מסחררת על סרט מסך. שפה סתרים זו שאין לה פשר בעיניך - שגעון מודרני, עבודה אליילים לעגל הזהב (מניר!) ושפה זו קובעת שמחחס, עצבונם ומעשיהם הבלתי מחפשים.

גוף האוטובוס - כתוב: לנהג אין מזומנים, נא להכין 35 סנט - אין עודף (מפחז שוד...), ומספרו של הנהג 24.999 - יחד פחות מ-25,000 נהגי אוטובוסים בניו-יורק בלבד!

... היום לקחוני ג'קי אלן ואלן לטייל בעיר - אל חסעו, כאן לא מטיילים, כאן נוסעים לטייל במכונית. בקטע הראשון - איזה עושר מהמם בפרברי שיקגו, אחרי כן לדאון טאון - דמיון רב למנהטן של ניו-יורק, לפעמים נקי יותר ויפה... והמרשים ביותר, כאשר שיכנעתי אותם ונכנסנו להארלם של שיקגו. נסענו בחלונות סגורים לאיזורי עוני כושלים - נדמה שהיינו הלבנים היחידים בשטח. רובע עצום בגודלו. ידידי היו מפוחדים ביותר, אני יכולתי להיות רגוע יותר מכיוון שלא עברתי את חוויות האלימות שהם חיים יום בטריוזיה ובעונות...

הרושם מדכא, עגמת נפש ממשית... עזובה, ליכלוך, שיכרות וזנות, וילודים שזהו בית גידולם... והחמור ביותר - 500 מטר מכאן - עושר דוקר עיניים, תהום ענקית שבין הדברים וחוסר תקווה...

... סיפרתי במכתבי הקודם על שחורים ולבנים והטרנספור הגדול... משונה לראות בית-כנסת לשעבר עם מגיני דוד גדולים על הקירות, שעתה נוספו לו צלבנים - הפך לכנסיה כשהרובע הפך מיהודי לשחור... ובינתיים הדברים מתחילים להיעשות הרבה הרבה יותר שגורים, אתה מתחיל לצאת מתחום ה"סהרורי" ורואה שגם כאן כמו בכל מקום חיים אנשים ובדרך כלל החיים הם יום יומיים מאד, חומריים מאד, אמנם המושגים לפעמים אינם נחפסים, אבל מושגים אנושיים כבכל מקום אחר... עוסקים מאד בחשבון הפרוטה... אחמול למשל, דוגמה מאלפת - היה זה יום הזכרון הלאומי לחללי המלחמה "ממוריס דיין" - אני קראתי לו "יום הקניות הלאומי". לראות את כל אמריקה כולה קונה - חוויה! החל במגרשי החנייה החפזים, הכלבויים הענקיים מלאים אלפי אלפים - עד חוסר אפשרות מעבר והתנפלות משונה על שולחנות המכירה - מושג כל כך אמריקאי... ואמת שקשה מאד שלא להדבק...

...סן-פרנציסקו - עיר יפה פיה... אחת היפות. אפשר לטייל בה ולטייל ולהיות שרוי בהתרוממות רוח... וחיוך על פניך. במסעדה ליד "גשר הזהב" ניגשה אלינו המגישה הצעירה ושאלה אותי מהיכן אני - "מישראל", ואני יהודיה? איני מבין את מקור ההרגשה, תחושת הקירבה, מין קירבה משפחה. רצייתי שתשב עמנו, אך התפקיד... והזמנתי לגבעת-חיים כשתבוא לישראל... גם טיול קצר כגון זה אפשר לספר בו ולספר וכשמצטרף לכך גם החלק העיסוקי של המסע אשר יצאתי ממנו בהרגשת הצלחה - הרי אפשר להבין את מקור הסיפוק.

... וחייבים תודה לבית המאפשר חוויה כזו...

זכריה

שנתיים של החוג האיזורי לספרות

לפני כשבע שנים התחלנו בהתכנסות החוג לספרות האיזורי "מנשה". בתחילתו היה החוג על טהרת החברים מן הקיבוץ. אך הדיו התחילו להגיע למושבי הסביבה והחוג הלך והתרחב עד שעבר על גדותיו ונזקק לחלוקה.

אז נוצר חוג שני, חוג עמק חפר. רוב המשתתפים הם אנשים מבוגרים ולרוב - חברים. באים מהמושבים הוותיקים - מכפר-ויחקין, אביחיל ועוד ועוד. השפיעה על ההשתתפות הרבה של אנשי המושב הספרנית האיזורית מאביחיל החולשת על הרבה סניפי ספריות במושבי עמק-חפר ותעמולתה שעה חייל. אנו נהנים גם מהמועצה האיזורית ומראש המועצה האיזורית, אשר בעזרתם הנדיבה השגנו הסעה מסודרת. תפקידו של החוג לדרכן לקריאה בספרים מובחרים. עד כמה שהחברים גם לא פנויים לזה, הם שמים הצידה כל פעילות אחרת וכל העתונות ויש לחץ לגמור את הספר בשביל החוג בחארין ההתכנסות. הקריאה היא גם בתשומה לב מיוחדת, כי החוג מבוסס על פתיחה ושיחה חופשית של המשתתפים. בפעם האחרונה דנו בספר "העבר" לבשביס-זינגר, סופר אידישאי שקיבל פרס "איציק מנגר" ונחשב כאחד שבא אחרי שלושת הגדולים בספרות האידיש - מנדלי, פרץ ושלום עליכם. יצירתו עוסקת בתהומי הרוח היהודית והחברה היהודית שנמשכת במשך דורות ולא נפסקה. הפותח היה - אורח מהחוץ (על פל רוב זה כך) מבקר הספרות - עזריאל קאופמן - אדם צעיר ומחונן. הוא הפליא אותנו בהתמצאותו בהוי היהודי השורשי וכיחסו החם אליו. גיבור הספר "העבר" - יעקב, הוא השבוי שנמלט מידי המרצחים של שנותת"ח ות"ס. הוא שומר בקנאות על מצורת הדת היהודית, בולט בשיעבודו הפיסי אך חופשי ברוחו. הוא נקלע למאבק פנימי קשה ואהבתו הטהורה את בת המשפחה הנוצריה (אליה השתייך כשבוי) היא היתה נפש צדקנית ואהבתה העזה אליו היתה ללא מעצורים, מגרה ומפתה. לפני שהוא נכנע לה הוא קידש אותה לפי כללי דיני ישראל. הוא הולין אותה בקור ובגשם לטבול בנחל טבילת "מקוה". עם שוך הפרעות, שרידי העיירה חוזרים להריסותיה ולקק את פצעיהם. בהוודע על שביו של יעקב באו לפדות אותו בכסף מלא. הוא לא מוצא את מנוחתו בלי ונדה והוך סיכון חיים הוא מוציא אותה בחשאי ומביאה לקהילה היהודית. מבחינה חברתית וכלכלית העיירה חוזרת ליושנה. מה שיכול חופס עמדות ומי שיכול לנצל - מנצל. הדוגמא הדתית שולטת בכל ויעקב נאבק על עצמיותו ומתעלה מעל הכל. אך נשבר בטרגדיה האישית...

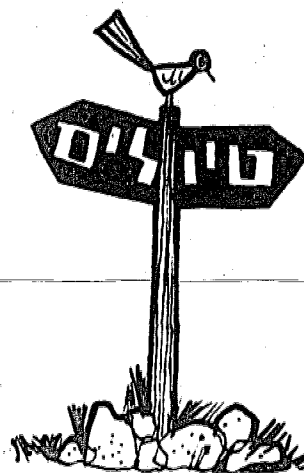
במפגש הבא של החוג נדון בספרו של מכס פריש "הומו פבר". מתקיימים גם ימי עיון ארציים בימי חופשת חנוכה, פסח, סוכות ובחופש גדול. הם מתקיימים בתל-אביב או בירושלים ודנים בהם על כל מיני נושאים ספרותיים בעזרת אנשי מקצוע, סופרים או משוררים. בכנס הבא, בימי החופש יתקיימו ימי עיון לציון שנת העשור לקיום החוגים. ידונו בהם על נושא הקיבוץ ויצירות סופריו בהשתתפות המחברים.

בסיכום - המאזן הוא חיובי מאד.

משחתפות בחוג

עובדי המטבח מטיילים

במשקנו השחרר מנהג יפה, עובדי הענף מטיילים בסיום העונה. מכיוון שבמטבח העונה אף פעם אינה מסתיימת, חשכנו שלא נוכל לצאת בצוותא לטיול. וראה זה פלא, ברצון חזק של רחל ובסיוע של ריכוז העבודה הסתדר הדבר ובבוקר יוני יפה יצאנו בנערינו ובזקנינו. כולם הופיעו, בדיוק, אף אחד לא איחר, השעון הפעם צילצל בזמן.

במורל גבוה ובעיניים פקוחות לרווחה במאנו נופים, אנחנו שלעחים לא יודעים איזה מזג אויר בחוץ. בטאנו מרחקים כשפנינו ממועדות לאל חמה, אך אחרי עין-גב גנח האוטר - והפנצ'ר הראשון. הנהגים השתחוו מתחתיו, ניסו לחקן, ואנחנו ניסינו לייפץ ובסוף גברה חושייחס, ויצאנו למרחב. אך לא לפני ארוחת הבוקר במהנה בשדה.

הגענו לאל חמה. ראינו את שלושת המעינות היפים ובאחד מהם התרחצנו. טיול באחר והלאה דרך השפך עלינו בכביש החדש לרמה. בכביש לוטס מסדה, מג'דל שמש ובדרך יפה ועדיין לא גמורה עד קלעת נמרוד ואנחנו בבניאס. שפע של צמחיה דעננה ומשק מים. עצרנו לארוחת צהרים והטיול הנהדר בשמורה היטיב עמנו מאד לאחר אכילה כזת. משם דרך חורשת טל טיפסנו למרומי הרי נפתלי,

דרך מרגליות, מנרה, יפתח, מצודת ישע ולכביש הצפון אביבים - סאטא דרך שמורת הטבע "הדולינה" ולראש הניקרה. גם כאן רשמים וחוויות כשנפגשים המצאות הטכניקה המודרנית עם איחני הטבע. בחזרה עצרנו באכזיב לארוחת ערב על שפת הים. אחדים רחצו, כולנו נהנינו מקרירות ומנוחה.

מאוחר בערב עלינו על האוטר חוך שירה ובקורת רוח עמוקה נסענו הביתה חוך ידיעה שאם אנו יודעים לטייל יחד נדע גם לעבוד יחד.

עובדי המטבח

יום שכולן טוב

בפעם הראשונה היתה יוזמה להוציא את עובדי המטבח וחדר האוכל לטיול של יום. מבצע זה עלול להוסיף כוח ומרץ ורצון טוב לימים שיבואו עלינו לטובה. השתחפו בטיול מהמבוגרים מאד עד לצעירים מאד, בחורים ובחורות. המארגנים דאגו לכל הסידורים עד לפרטי פרטים והמשתתפים הוזמנו לבוא עם מצב רוח טוב ועם מורל גבוה, ואכן כך עשינו.

נוסף למסלול היפה והארון, שאיפשר לנו לראות חלק מארצנו היפה וההדרכה היסודית והנעימה של ושל היתה אוירה נהדרת וכולם שיחפו פעולה להצלחת הטיול, להנאתנו המלאה, כשהכל מתנהל באוירה קולקטיבית, משפחתית, כמו בימים עברו. הורגש רצון רב מצד הצעירים לעזור בכל הפרטים הקטנים.

סיימנו את הטיול בארוחת ערב על שפת ימה של ראש הניקרה, כולנו נהיינו - צעירים יותר - לפחות כרוחנו. אם כי לא קיבלתי אישור רשמי הרי אני כזקן הסגל מרשה לעצמי להביע את ברכתנו לרחל, יוזמת הרעיון, לושל, לכל המארגנים שמילאו את תפקידם על הצד הטוב ו"הטעים" ביותר, כמו כן למוסדות שאיפשרו לנו את הטיול על ידי החלפת ימי העבודה ואישור הוצאות הטיול. לכולנו - יישר כוח!

חיה פלק

"סיאסטה" בקיבוץ (הצעה).

עם כניסת הקיץ ופתיחת החלונות שוב חודרים ביתר שאת הרע שים מזירה לדירה. רבים החברים הזקוקים למנוחה בשעות הלחם הקשות, אם כאלה שכברגמרו את עבודתם או כאלה שיש להם הפסקה או זקרים למנוחה קצרה לפני בואם של הילדים.

הבה נחכה נוהג הקיים באחד המשקים בסביבתנו ש ק ט מ ו ח ל ט בין השעות 1.00 עד 4.00 אחה"צ. כל חבר מחנהג אז בדירתו כאילו שכנו נח או ישן ואין להפריע לו ולכן אין להשקות או לעדור בגינה ליד חלונו של השכן, לא מזיזים את חלונות הגרר ולא גוררים רהיטים, אם מישהו רוצה דווקא בשעות אלה לסדר את הדירה. בקיצור - התנועע בשקט, שכנך ישן. דרך אגב לא יזיק אם כללים אלה יעמדו לנגד עיני החבר רים גם בבוקר השכם או מאוחר בערב. אתה קם מוקדם, חן לש כנך לישון עודד חצי שעה או שעה, חלונות הגרר יכולים לחכות לפתיחתם והרדיו או הטלוויזיה יכולים לנגן בסונים נמוכים, שמא שכנך רוצה לישון. אפשר בהחלט להתנועע בשקט אם רוצים וחושבים על כך.

בהצלחה ובחודה

וועדת הבריאות

בכ"מ פירות

מ ש א ל ה

באם אין באפשרותנו לרכוש שעון חדש לחדר-האוכל אולי אפשר להוריד את שרידי השעון הישן. ישנה חמונה זועהית בסרטו הנפלא של אינגמר ברגמן "תוחי בר" בו הוא מראה כיכר ובאמ צע מתנוסס שעון ענק בלי מחוגים. ההרגשה היא שהזמן עמד מלכת... השעון שלנו יותר קטן אמנם אבל גם הוא בלי מחוגים וזה מדכא. לחשומת לב הנוגעים בדבר.

ד ר ר ה

מ ז ל ש ו ב

לשוש וצבי מנבר
להולדת עו פר ה
אחות לנעמה, יובל ואילה

ב ר כ ו ת ח מ ו ת

לחנה ואהרן ובני משפחתם
ל אליעזר רלזנהק ובני משפחתו

ב ט י ח ו ת

בכריכת השחיה - החברים והילדים נדרשים להוראות המציל. אסור להתרחץ בכריכה בשעות שהמציל איננו שם.

על כנפי טרקטור - אסור להרכיב אנשים או ילדים בשעת הנסיעה בחלית האיסור! דב קורן

התעשייה הקיבוצית בתנופתה

קטעים מאמר שנפרסם ב"על המשמר"

מכאן לשאלה של העבודה השכירה המוסיפה להעיק. בשנת 1972 הוסיפו העובדים השכירים להיות 50% מכוח העבודה במפעלי התעשייה הקיבוצית. נוכח הגידול המוחלט אפשר לראות בכך הישג מסויים. אבל באותה מידה אפשר לראות בכך כישלון המאמצים לצמצם גורם זה. ידוע שיש ריכוז רב של העבודה השכירה. במספר קטן מאד של מפעלים מרוכזת כמחצית השכירים בכלל התעשייה הקיבוצית. כן יש ריכוז בענפים מסויימים. בשלושה ענפים של עץ ומחצבים ושם מזון מצויים בין עובדי המפעלים שני שלישים עד שלשה רבעים של שכירים. לעומת זאת מבוססים ענפי הפלסטיקה, החשמל והאלקטרוניקה, מוצרי נוי ו"שונים" ב-80% עד 100% על עבודה עצמית.

תופעה ראויה לציון היא שקיימים הבדלים ניכרים מאד בחלוקת השכירים בין התנועות הקיבוציות, הוכחה לכך שיש כאן השפעה ברורה של האידיאולוגיה. אחוז העבודה העצמית הוא גבוה ביותר בקיבוץ הארצי עם 80%. אחריו בא הקיבוץ המאוחד עם 69% ואילו בקצה השני עומד איחוד הקיבוצים עם 27% כלבד של עבודה עצמית. אפילו במושבים אחוז העבודה העצמית הוא גבוה יותר עם 36%.

כאן קיימת ללא ספק בעיה שהיא בעיקרה מרוכזת במספר מפעלים מצומצם. אילו אפשר היה להזיז אותם בצלם בדרך זו או אחרת, כל בעיית העבודה השכירה בתעשייה הקיבוצית היתה מקבלת היקף מצומצם יותר ואפשר היה יותר להתמודד איתה.

ה ת ע ש י י ה ק י ב ו צ י ת ל א ו ?

ההישגים הגדולים והבלתי מפוקפקים אינם צריכים לסנוור את עינינו. בטווח הקצר יש לראות אל נכון את בעיית עמידת הקוניוקטורה הנוכחית. אם יש כלל כלכלי מוסכם לעולם, הרי הוא אומד שאחרי גיאור אינפלציונית באה ירידה חזקה, היום, מחר או מחרתיים. עלינו להבין שהקיבוץ נמצא בעת משבר במצב שונה לחלוטין ממפעל פרטי, שיכול לפטש את עובדיו או אף זמנית לסגור את המפעל. ירידה קוניוקטורלית עלולה ליצור בקיבוץ בעיות חמורות - ונכון לראות את בעיית היחסים בין חקלאות ותעשייה בקיבוץ אף מזדית ראיה זו.

מבחינת הטווח הארוך קיימות יותר בעיות. לא הובהרה כל עיקר השאלה היסודית - מהו המפעל התעשייתי הנכון בשביל קיבוץ, מפעל שגם מוחאם ליכולתו וגם לרצונות ולצרכים של חבריו. הגיאור הנוכחית אינה צריכה לעורר את האשליה כאילו היא תפתור בשבילנו בעיות אלו.

(י.ש.)